

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

NÁLEZ

Ústavného súdu Slovenskej republiky

V mene Slovenskej republiky

III. ÚS 118/2023-39

Ústavný súd Slovenskej republiky v senáte zloženom z predsedu senátu Roberta Šorla a sudcov Ivana Fiačana (sudca spravodajca) a Petra Straku v konaní podľa čl. 127 Ústavy Slovenskej republiky o ústavnej sťažnosti sťažovateľa [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ], zastúpeného advokátom Mgr. Petrom Miklóssym, Hlavná 1221, Vráble, proti postupu Mestského súdu Bratislava IV (pôvodne Okresného súdu Bratislava I) v konaní sp. zn. B1-6C/1/2019 (pôvodne sp. zn. 6C/1/2019) takto

r o z h o d o l :

1. V konaní vedenom Mestským súdom Bratislava IV pod sp. zn. B1-6C/1/2019 (pôvodne Okresným súdom Bratislava I pod sp. zn. 6C/1/2019) **bolo porušené** základné právo sťažovateľa na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky a právo na prejednanie záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd.
2. Mestskému súdu Bratislava IV **p r i k a z u j e** v konaní sp. zn. B1-6C/1/2019 konať bez zbytočných prietáhov.
3. Sťažovateľovi **p r i z n á v a** finančné zadost'učinenie **1 500 eur**, ktoré je mu Mestský súd Bratislava IV **p o v i n n ý** zaplatiť do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto nálezu.
4. Mestský súd Bratislava IV **j e p o v i n n ý** nahradiť sťažovateľovi trovy konania **796,28 eur** a zaplatiť ich jeho právnenmu zástupcovi do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto nálezu.
5. Ústavnej sťažnosti vo zvyšnej časti **n e v y h o v u j e**.

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavná sťažnosť sťažovateľa a skutkový stav veci

1. Uznesením č. k. III. ÚS 118/2023-19 zo 16. marca 2023 prijal ústavný súd v celom rozsahu na ďalšie konanie ústavnú sťažnosť sťažovateľa doručенú ústavnému súdu 2. januára 2023, v ktorej sa domáha vyslovenia porušenia základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietahov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“), ako aj práva na prejednanie svojej záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) postupom Mestského súdu Bratislava IV v záhlaví označenom konaní (pôvodne postupom Okresného súdu Bratislava I, ďalej len „okresný súd“). Sťažovateľ žiada, aby ústavný súd prikázal okresnému súdu konať bez zbytočných prietahov, priznal sťažovateľovi primerané finančné zadostučinenie 10 000 eur a náhradu trov právneho zastúpenia.

2. Z ústavnej sťažnosti, vyjadrení účastníkov a spisu všeobecného súdu vyplýva nasledovný stav veci:

3. Sťažovateľ ako žalobca podal 8. januára 2019 na okresnom súde žalobu proti Slovenskej republike, zastúpenej Ministerstvom spravodlivosti Slovenskej republiky (ďalej len „žalovaný“), o náhradu škody vo výške 76 085,64 eur spôsobenej pri výkone verejnej moci podľa zákona č. 514/2003 Z. z. o zodpovednosti za škodu spôsobenú pri výkone verejnej moci a o zmene niektorých zákonov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o zodpovednosti za škodu“). Svoj nárok sťažovateľ odôvodnil tým, že po rozsudku Okresného súdu Piešťany č. k. 4Ps/8/2008 z 25. februára 2009, ktorým bol sťažovateľ zbavený spôsobilosti na právne úkony a bola mu ustanovená opatrovníčka, Okresný súd Piešťany vôbec nesledoval jej činnosť, nedohliadal nad správou majetku sťažovateľa, a to počas celého obdobia, v ktorom trvalo sťažovateľovo pozbavenie spôsobilosti na právne úkony (t. j. až do rozsudku Okresného súdu Žiar nad Hronom č. k. 4Ps/5/2016 z 18. augusta 2017, ktorým súd zrušil rozsudok Okresného súdu Piešťany č. k. 4Ps/8/2008 z 25. februára 2009 a sťažovateľovi navrátil spôsobilosť na právne úkony).

4. Po vyjadrení strán sporu sťažovateľ podaním z 22. decembra 2019 žiadal o nariadenie pojednávania. Vo veci sa 18. júna 2020 uskutočnilo prvé pojednávanie, na ktorom odzneli vyjadrenia sporových strán a bolo odročené na 29. september 2020 pre účely pripojenia spisu Okresného súdu Piešťany sp. zn. 4Ps/8/2008 a výsluchu svedka. Toto pojednávanie bolo zrušené z dôvodu avizovanej neúčasti svedka. Nasledujúce pojednávania nariadené na 12. november 2020 a na 21. január 2021 boli zrušené z dôvodu epidemiologickej situácie. Sťažovateľ sa opakovane dožadoval nariadenia nového termínu pojednávania (24. júna 2021, 4. augusta 2021, 23. októbra 2021), ktoré bolo napokon nariadené na 11. január 2022. Aj tento termín rovnako, ako aj ten nasledujúci určený na 8. február 2022 boli zrušené z dôvodu hospodárnosti.

5. Sťažovateľ podal 29. mája 2022 sťažnosť predsedovi okresného súdu na prietahy v konaní, ktorý po opakovanom predĺžení lehoty na vybavenie jeho sťažnosti na túto odpovedal upovedomením z 10. augusta 2022, v ktorom jeho sťažnosť vyhodnotil ako dôvodnú, avšak len v súvislosti s obdobím od 21. januára 2021 do 11. januára 2022.

6. Ústavný súd zistil, že vec bola 5. januára 2023 pridelená novému zákonnému sudcovi, ktorý vo februári 2023 nariadil pojednávanie na 23. marec 2023. Na následnom pojednávaní 20. apríla 2023 bol vyhlásený rozsudok okresného súdu č. k. 6C/1/2019 z 20. apríla 2023, ktorým bola žaloba sťažovateľa zamietnutá. Podaním doručeným okresnému súdu 9. mája 2023 sa žalobca odvolal.

II.

Argumentácia sťažovateľa

7. Sťažovateľ uvádza, že konanie o náhrade škody spôsobenej pri výkone verejnej moci nemožno považovať v princípe za právne zložité a čo sa týka skutkovej zložitosti veci, sťažovateľ poukazuje na to, že základné skutkové okolnosti sú nesporné (absolútna nečinnosť súdu pri výkone zákonného dohľadu u osoby zbavenej spôsobilosti na právne úkony a absencia riadneho vyúčtovania nakladania s majetkom osoby pozbavenej spôsobilosti) a výšku spôsobenej škody podľa vlastných tvrdení v súdnom konaní špecifikoval a podložil listinnými dôkazmi.

8. Sťažovateľ uvádza, že sa nepričinil o predĺženie súdneho konania, bol v konaní aktívny, reagoval na výzvy súdu, predkladal potrebné vyjadrenia a listinné dôkazy. Opakovane žiadal o nariadenie termínu pojednávania. Postup okresného súdu bol však poznačený obdobiami absolútnej nečinnosti, a to vrátane aktuálneho obdobia od zrušenia termínu pojednávania 8. februára 2022 až do podania ústavnej sťažnosti.

9. Výšku požadovaného finančného zadosťučinenia 10 000 eur sťažovateľ odôvodňuje dlhodobou neefektívnym postupom okresného súdu, konanie ktorého trvá doteraz už štyri roky s realizáciou zatiaľ len jediného pojednávania, ale aj samotným predmetom sporu, v ktorom sa domáhal zjednania nápravy a náhrady ujmy za 8 rokov trvajúce neplnenie povinnosti Okresného súdu Piešťany. Táto situácia predstavuje pre sťažovateľa traumu, ktorej úplnú nápravu s odstránením všetkých jej následkov ani nie je možné zjednať.

III.

Vyjadrenie okresného súdu a replika sťažovateľa

III.1. Vyjadrenie okresného súdu:

7. Okresný súd sa vyjadril, že k celkovej dĺžke namietaného konania prispela skutočnosť, že z celkového počtu 8 nariadených pojednávanií došlo k zrušeniu termínu pojednávania päťkrát, a to raz z dôvodu, že právny zástupca žalobcu (sťažovateľa) deň pred pojednávaním, ktoré sa malo uskutočniť 11. januára 2022, doručil tunajšiemu súdu rozsiahle podanie (200 strán), ktoré bolo potrebné naštudovať a doručiť protistrane, raz z dôvodu neúčasti svedkyne na pojednávaní, raz na žiadosť žalovanej z dôvodu súbehu pojednávanií a dvakrát v dôsledku prijatých opatrení v súvislosti s predchádzaním šírenia ochorenia COVID-19, keď súd pracoval v obmedzenom režime. Čo sa týka konštatovaného prieťahu v období od 21. januára 2021 až do 11. januára 2022, predseda okresného súdu zdôraznil, že uvedená nečinnosť bola spôsobená vysokým počtom pridelených vecí, nahromadením spisov v súdnom oddelení a personálnymi zmenami na okresnom súde, s ktorými súvisí prerozdeľovanie vecí zákonným sudcom. Zdôraznil fyzickú nemožnosť sudcu vybavovať všetky mu pridelené spisy priebežne z dôvodu ich vysokého počtu a systémové

problémy okresného súdu, ktoré nie sú dlhodobo zo strany Ministerstva spravodlivosti Slovenskej republiky napriek urgenciám riešené.

8. Zákonný sudca doplnil, že po pridelení veci nariadil pojednávanie, ktoré bolo odročené na 20. apríla 2023 pre účely vyhlásenia rozsudku.

III.2. Replika sťažovateľa:

9. Sťažovateľ v replike zdôraznil, že v čase podania ústavnej sťažnosti porušovanie jeho práv stále trvalo. Až po pridelení veci novému zákonnému sudcovi bolo nariadené pojednávanie a vyhlásený rozsudok v merite veci. O nároku sťažovateľa však stále právoplatne rozhodnuté nebolo, preto rozhodnutie o tejto ústavnej sťažnosti považuje sťažovateľ aj za preventívnu ochranu, aby sa v porušovaní jeho základného práva na prerokovanie veci bez prietáhov nepokračovalo. Obranu okresného súdu o zodpovednosti štátu za neprimeranú dĺžku konania nepovažuje v okolnostiach veci za relevantnú. Za štyri roky konania okresného súdu bolo realizované len jediné pojednávanie, čo spôsobila hlavne nečinnosť okresného súdu a to, že procesné úkony okresného súdu trvali neprimerane dlho. Čo sa týka výšky požadovaného finančného zadost'učinenia, považuje sťažovateľ za potrebné vziať do úvahy, že v konaní, ktoré trvá neprimerane dlho, sa domáha náhrady škody spôsobenej štátom pri výkone verejnej moci počas 8 rokov, počas ktorých bol zbavený spôsobilosti na právne úkony. Samotné vyslovenie porušenia základného práva sťažovateľa nie je postačujúce a je namieste ho spojiť s priznaním primeraného finančného zadost'učinenia.

IV.

Posúdenie dôvodnosti ústavnej sťažnosti

10. Ústavný súd si pri výklade základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov zaručeného v čl. 48 ods. 2 ústavy osvojil judikatúru Európskeho súdu pre ľudské práva k čl. 6 ods. 1 dohovoru, pokiaľ ide o právo na prejednanie záležitosti v primeranej lehote, preto v obsahu týchto práv nemožno vidieť zásadnú odlišnosť (II. ÚS 55/98, I. ÚS 132/03, IV. ÚS 105/07, IV. ÚS 90/2010) a ich prípadné porušenie možno preskúmať spoločne.

11. Ústavný súd vo svojej judikatúre pravidelne zdôrazňuje, že účelom práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov je odstránenie stavu právnej neistoty, v ktorej sa nachádza osoba domáhajúca sa rozhodnutia všeobecného súdu. K tomu dochádza zásadne až právoplatným rozhodnutím súdu, prípadne k nemu môže dôjsť aj iným zákonom predvídaným spôsobom nastoľujúcim právnu istotu (IV. ÚS 469/2020).

12. Pri hodnotení, či došlo k porušeniu predmetných práv, ústavný súd v súlade s judikatúrou Európskeho súdu pre ľudské práva berie do úvahy i) zložitnosť veci vrátane povahy sporu a jeho významu pre účastníka konania; ii) správanie účastníka konania a iii) postup súdu. V súlade s judikatúrou Európskeho súdu pre ľudské práva ústavný súd v rámci prvého kritéria prihliada aj na predmet sporu (povahu veci) v posudzovanom konaní a jeho význam pre sťažovateľa.

13. Predmetom napadnutého konania je nárok sťažovateľa na náhradu škody, ktorú si sťažovateľ uplatňuje proti štátu v zastúpení ministerstvom spravodlivosti a ktorá mu mala byť spôsobená nesprávnym úradným postupom Okresného súdu Piešťany, ktorý v priebehu 8 rokov, počas ktorých

bol sťažovateľ zbavený spôsobilosti na právne úkony, riadne neplnil svoje povinnosti kontroly a dozoru nad výkonom činnosti ustanoveného opatrovníka. Po právnej stránke nemožno považovať toto konanie za zložité, tvorí súčasť bežnej rozhodovacej činnosti všeobecných súdov. Ani po stránke skutkovej ústavný súd nezistil nič, čo by bolo spôsobilé objektívne predĺžiť trvanie súdneho sporu.

14. Sťažovateľ v postavení žalobcu pristupoval k sporu aktívne, odpovedal na výzvy súdu, domáhal sa nariadenia pojednávania počas celého konania, snažil sa zjednať nápravu postupu okresného súdu aj prostredníctvom sťažnosti adresovanej predsedovi okresného súdu. Na jeho vrub možno pričítať len odročenie jedného pojednávania nariadeného na 11. január 2021, keď súdu predložil podanie na doplnenie dokazovania v rozsahu 200 strán deň pred pojednávaním, s ktorým sa musel okresný súd oboznámiť. Ústavný súd berie na vedomie, že sťažovateľom tvrdená škoda mu mala byť spôsobená v čase, keď bol z dôvodu pozbavenia svojej spôsobilosti na právne úkony zraniteľnou osobou. Spôsobilosť na právne úkony však bola sťažovateľovi navrátená v inom konaní, ktoré nie je predmetom ústavného prieskumu, a hoci napadnuté konanie na náhradu škody s ním súvisí a výsledok je pre sťažovateľa isto dôležitý, nejde o konanie, ktoré by si vyžadovalo prednostný postup okresného súdu.

15. K postupu okresného súdu ústavný súd uvádza, že v ňom identifikoval obdobia neefektívnej činnosti či nečinnosti. Žaloba bola podaná v januári 2019 a trvalo 15 mesiacov, kým okresný súd doručoval vyjadrenia strán a konalo sa prvé pojednávanie vo veci (18. júna 2020). Od tohto momentu sa vo veci neuskutočnilo ani jedno pojednávanie. Hoci okresný súd pojednávania nariadil, opakovane termíny rušil a presúval. K zmene došlo až po 5. januári 2023, keď bola vec pridelená novému zákonnému sudcovi, ktorý v priebehu štyroch mesiacov nariadil pojednávanie aj vo veci meritórne rozhodol rozsudkom z 20. apríla 2023. Uvedené konanie, ktoré ešte nebolo právoplatne ukončené, teda ku dňu rozhodnutia ústavného súdu trvá už štyri roky a 5 mesiacov, zatiaľ na jednom stupni.

16. Ústavný súd si je vedomý náporu vecí, s ktorými sa musí okresný súd vysporiadať a ktorý je spôsobený aj personálnymi a organizačnými dôvodmi, ktoré majú systémový základ. No ústavnému súdu neostáva iné, ako zotrvať na svojej judikatúre, podľa ktorej takéto okolnosti nemôžu byť dôvodom neuznania základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietahov a nezbavujú Slovenskú republiku zodpovednosti za prietahy (II. ÚS 481/2017). Zmyslom základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietahov nie je pomenovanie príčin prietahov v konaní alebo vyvodenie zodpovednosti vo vzťahu k stranám, ich advokátom, sudcom, súdnej administratíve, predsedom súdov či k rezortnému ministerstvu. Rovnako účelom ústavnej sťažnosti nie je dospieť k záveru, či príčiny majú objektívny alebo subjektívny charakter (III. ÚS 103/2021).

17. Pokiaľ ide o argument okresného súdu o rušení nariadených pojednávaní v súvislosti s opatreniami v čase pandémie COVID-19, ústavný súd už vo svojej rozhodovacej činnosti uviedol, že nemôže nevziať do úvahy aj okolnosti pandémie a s ňou spojených obmedzení, ktoré sa významne dotkli aj výkonu súdnictva. Ani to však nezbavuje všeobecné súdy povinnosti pokúsiť sa využiť efektívne všetky dostupné procesné prostriedky na ukončenie konania v prvej inštancii meritórnym rozhodnutím (IV. ÚS 518/2020). Ústavný súd tiež konštatoval, že ani epidemiologická situácia nepredstavuje zásadnú prekážku pre fungovanie súdnictva (III. ÚS 421/2020).

18. Uvedený postup okresného súdu, ktorý bol poznačený neefektívnou činnosťou, ale aj obdobím ročnej nečinnosti (od 21. januára 2021 až do 11. januára 2022), ktorú pripustil aj sám okresný súd, spôsobil, že vo veci sťažovateľa bolo meritórne rozhodnuté až po uplynutí štyroch rokov a 3 mesiacov. Vzhľadom na uvedené ústavný súd konštatoval, že základné právo sťažovateľa na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov a právo na prejednanie veci v primeranej lehote boli postupom okresného súdu v napadnutom konaní porušené (bod 1 výroku nálezu).

19. Napriek skutočnosti, že v čase rozhodovania o ústavnej sťažnosti okresný súd vo veci meritórne rozhodol, konanie sťažovateľa nebolo ešte právoplatne skončené, a preto ústavný súd podľa čl. 127 ods. 2 druhej vety ústavy prikázal okresnému súdu, aby vo veci konal bez zbytočných prietáhov (bod 2 výroku tohto nálezu).

20. Ústavný súd vyslovil výrok o porušení základných práv a slobôd sťažovateľa, príkaz konať bez zbytočných prietáhov, povinnosť zaplatiť primerané finančné zadost'učinenie aj povinnosť zaplatiť náhradu trov právneho zastúpenia Mestskému súdu Bratislava IV, na ktorý v zmysle § 18n ods. 1, ods. 2 a 3 zákona č. 371/2004 Z. z. o sídlach a obvodoch súdov Slovenskej republiky a o zmene zákona č. 99/1963 Zb. Občiansky súdny poriadok v znení neskorších predpisov (v znení zákonov č. 428/2004 Z. z. a č. 757/2004 Z. z.) v znení neskorších predpisov v spojení s § 471c Civilného sporového poriadku s účinnosťou od 1. júna 2023 prechádza výkon súdництва v právnej veci sťažovateľa z Okresného súdu Bratislava I.

V.

Primerané finančné zadost'učinenie

21. Sťažovateľ si v ústavnej sťažnosti uplatnil nárok na priznanie primeraného finančného zadost'učinenie vo výške 10 000 eur. Ústavný súd uvádza, že cieľom primeraného finančného zadost'učinenia je dovŕšenie ochrany základného práva v prípadoch, v ktorých nepostačuje len samotné vyslovenie porušenia práva, prípadne príkaz na ďalšie konanie bez porušovania základného práva (IV. ÚS 469/2020).

22. Pri stanovení výšky finančného zadost'učinenia vzal ústavný súd do úvahy dĺžku doterajšieho trvania napadnutého konania, význam samotného konania pre sťažovateľa a to, že sťažovateľ sa v konaní pred všeobecným súdom domáha svojho práva podľa čl. 46 ods. 3 ústavy. Ústavný súd preto priznal sťažovateľovi primerané finančné zadost'učinenie 1 500 eur (bod 3 výroku tohto nálezu). Vo zvyšnej časti ústavnej sťažnosti nevyhovel (bod 5 výroku tohto nálezu).

VI.

Trovy konania

23. V súlade s § 73 ods. 3 zákona č. 314/2018 Z. z. o Ústavnom súde Slovenskej republiky a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov priznal ústavný súd podľa výsledku konania sťažovateľovi nárok na náhradu trov konania pozostávajúcich z trov právneho zastúpenia (bod 4 výroku tohto nálezu).

24. Pri výpočte náhrady trov konania ústavný súd vychádzal z vyhlášky Ministerstva spravodlivosti Slovenskej republiky č. 655/2004 Z. z. o odmenách a náhradách advokátov za poskytovanie právnych služieb v znení neskorších predpisov (ďalej len „vyhláška“). Základná sadzba tarifnej odmeny za úkon právnej služby uskutočnený v roku 2023 predstavuje sumu 208,67 eur a náhrada hotových výdavkov za každý úkon právnej služby predstavuje sumu 12,52 eur. Trovy konania sťažovateľa pozostávajú z tarifnej odmeny právneho zástupcu sťažovateľa za tri úkony právnej služby v roku 2023 [prevzatie a príprava zastúpenia, podanie ústavnej sťažnosti a vyjadrenie k stanovisku okresného súdu] vo výške 626,01 eur (3 x 208,67) a z nároku na náhradu hotových výdavkov právneho zástupcu v sume 37,56 eur (3 x 12,52 eur). Ústavný súd priznal sťažovateľovi náhradu trov právneho zastúpenia v sume 663,57 eur. Vzhľadom na to, že právny zástupca sťažovateľa je platiteľom dane z pridanej hodnoty, k tejto sume treba podľa § 18 ods. 3 vyhlášky pripočítať daň z pridanej hodnoty 132,71 eur.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu ústavného súdu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 29. júna 2023

Robert Šorl
predseda senátu